

**ПЕДАГОГІЧНИЙ АЛЬМАНАХ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА»**

Збірник матеріалів

**V Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених**

(6 листопада 2025 року)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СІМЕЙНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ
ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

Збірник матеріалів
V Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Випуск 5
6 листопада 2025 року

Одеса
Видавництво ТОВ «Лерадрук»
2025 рік

Рекомендовано до друку Вченою радою університету Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (протокол №5 від 30.10.2025).

Рецензенти:

Листопад О. А. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»;

Бабчук О. Г. – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології та педагогіки, Одеський державний університет внутрішніх справ.

Педагогічний альманах «Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія та практика»: збірник матеріалів V Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (6 листопада 2025 року). Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2025. Вип. V. 284 с.

ISBN: 978-617-7768-55-4

Організаційний комітет:

Богуш А. М. – дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор (голова);

Сторож В. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології (заступник голови);

Кавиліна Г. К. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології (відповідальний секретар);

Булгакова О. Ю. – доктор психологічних наук, доцент, декан факультету дошкільної педагогіки та психології;

Тубичко Ю. О. – старший викладач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології.

Матеріали збірника відображають наукові дослідження і їх результати, здобуті в процесі науково-дослідної роботи студентів та молодих науковців, які навчаються у закладах вищої освіти України.

Відповідальність за зміст, точність цитат, прізвищ і представлених даних несе автор.

ronment in preschool institutions.....	196
<i>Tubychko Y. O. Peculiarities of communicative speech development of elder preschool children with moderate mental delay.....</i>	202

Розділ IV. Професійні якості майбутніх фахівців дошкільних закладів

<i>Бабчук О. Г., Гонка В. В. Психологічне благополуччя особистості: сучасні підходи та методи його розвитку.....</i>	210
<i>Бабчук М. І., Гевчук В. Г. Роль індивідуально-особистісних особливостей у становленні комунікативної толерантності.....</i>	215
<i>Бабчук М. І., Войнаровська Л. М. Психологічні особливості прояву нарцисизму особистості.....</i>	221
<i>Демко Н. О. Проблема булінгу: психологічні, когнітивні та соціальні наслідки.....</i>	226
<i>Бабчук М. І., Моспаненко С. В. Психологічні чинники віктимної поведінки.....</i>	232
<i>Кавиліна Г. К. Розвиток адекватної самооцінки у дітей старшого дошкільного віку в умовах ЗДО.....</i>	237
<i>Бабчук М. І., Самборик С. Г. Теоретичне осмислення феномену міжособистісних відносин у психології.....</i>	243
<i>Бабчук М. І., Стоянова А. А. Психологічні наслідки професійного стресу педагога: феномен фрустрації....</i>	248
<i>Бабчук М. І., Рябченко А. В. Психологічні особливості образу тіла особистості.....</i>	253
<i>Babchuk M. I., Shlyakhtina O. V. Women's self-realization in the context of gender inequality: the psychological dimension.....</i>	258
<i>Гришук М. С. Психологічні особливості становлення агресивності в підлітковому періоді.....</i>	264
<i>Дудаш М. Е. Емоційний інтелект як чинник особистісного розвитку та професійної самореалізації.....</i>	268
<i>Комарницька І. В. Психологічні аспекти готовності до саморозвитку та особистісних змін.....</i>	273
<i>Мач Р. М. Роль музики у процесі емоційної саморегуляції.....</i>	278

8. Perrin A., Anderson M. The impact of social media use on body image: A study of young women on Instagram and Facebook. *Journal of Social Media Studies*. 2019. № 22. P. 567–580.

9. Phillipou A., Castle D. J., Rossell S. L. Anorexia nervosa: Eating disorder or body image disorder? *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*. 2017. Vol. 52(2). P. 138–139.

10. Prichard I., Smith A., Wilson M. Instagram and body image: The role of social comparison in shaping self-perception and body satisfaction. *Body Image*. 2020. Vol. 32. P. 102–110.

11. Tylka T. L., Wood-Barcalow N. L. What is and what is not positive body image? Conceptual foundations and construct definition. *Body Image*. 2015. Vol. 14. P. 118–129. URL: <https://doi.org/10.1016/J.BODYIM.2015.04.001>

12. Van Strien T., Frijters J. E. R., Bergers G. P. A., Defares P. B. The Dutch Eating Behavior Questionnaire (DEBQ) for assessment of restrained, emotional, and external eating behavior. *International Journal of Eating Disorders*. 1986. Vol. 5(2). P. 295–315.

WOMEN'S SELF-REALIZATION IN THE CONTEXT OF GENDER INEQUALITY: THE PSYCHOLOGICAL DIMENSION

Master's Student O. V. Shlyakhtina
Scientific Supervisor: PhD, Senior Lecturer M. I. Babchuk

The gender system, which has been shaped over centuries, causes persistent stratification of society based on gender. Within this hierarchy, men traditionally dominate, while women occupy a subordinate position. This structure is largely entrenched in cultural narratives, economic institutions, and the political system. It is this system that perpetuates the perception of «masculine» as active, rational, and leadership-oriented, and «feminine» as emotional, caring, and subordinate, which in

turn creates barriers to women's self-realization in the public sphere [2].

Gendered perceptions of women's roles in society reinforce stereotypes that a woman's primary purpose is to fulfill herself exclusively through motherhood and family roles. This contradicts contemporary approaches to personal development, which recognize a woman's right to independently choose paths to self-realization, both in her professional and personal life.

Thus, the gender characteristics of self-realization of modern women are determined by a combination of personal aspirations and external constraints. Overcoming structural inequality, deconstructing stereotypes, supporting flexible forms of employment, and developing partnership models in the family are all important conditions for achieving true equality of opportunity and realizing women's potential in the 21st century [4].

In the context of employment, women often concentrate in low-paid sectors such as education, social work, and healthcare, and have limited access to high-paying technical and managerial professions. According to the ILO, the global gender pay gap ranges from 20 to 23%, and in some countries reaches 30 to 40% in rural areas or in the informal economy. The situation is particularly vulnerable in times of war and economic crisis, when women are the first to lose their jobs or are forced to choose part-time employment due to the need to care for children or relatives [1].

All these phenomena create numerous barriers to women's self-realization, both personal and professional. Self-realization involves not only realizing one's potential, but also having the opportunity to choose: to be a mother or not to have children, to build a career or to engage in volunteer work, to combine different roles or to devote oneself to one area. This choice must be free from social pressure, stereotypes, discrimination, and violence.

Creating conditions for gender equality is not only a mat-

ter of political will, but also a broad cultural transformation. It is necessary to rethink traditional roles, support gender education institutions, develop gender-sensitive public policy, and ensure legal protection and equal access to resources. Only under such conditions will the self-realization of modern women become a full-fledged, multidimensional, and integral part of social progress.

At the same time, feminist movements, especially in European and North American contexts, play an important role in shaping the discourse on women's rights. Contemporary feminist movements advocate for structural changes in society, including the deconstruction of patriarchal norms, the redistribution of responsibilities within the family, equitable access to resources, the reduction of gender segregation in the labor market, and the overcoming of cultural barriers that limit women's self-realization.

Despite this, the level of implementation of gender policy in Ukraine still needs improvement. Not only is it necessary to formally enshrine rights, but also to transform public consciousness culturally and overcome stereotypes about the role of women in the family, politics, science, and business. It is through changing educational strategies, developing gender-sensitive language, educational activities, and actively involving men in the process of achieving gender balance that a real transformation of Ukrainian society is possible.

The self-realization of modern women is a complex, multidimensional process that depends not only on individual choices or personal aspirations, but also on broader social structures legal, economic, and cultural. Gender equality is not just about women; it is about a fair and healthy society in which every person, regardless of gender, has the opportunity to fully realize their potential [5].

Thus, the institutional presence of women in the processes of determining rules and development strategies is the key not only to social justice but also to national prosperity.

Ensuring equal rights, conditions, and opportunities for the self-realization of modern women is a necessary step towards building an open, innovative, and sustainable society. In this context, women's self-realization should be seen not as a secondary consequence of political decisions, but as a priority condition for sustainable development.

In the context of globalization and an open economy, women are increasingly occupying leadership positions in transnational corporations and publicly traded companies. Reputational risks associated with non-compliance with social responsibility principles, including gender equality issues, are forcing the business elite to adhere to inclusiveness requirements. Therefore, the strategic vision for the company's development increasingly involves women in management decision-making. Such trends have a positive impact on both the company's image and its capitalization, as institutional investors are increasingly focusing on ESG (Environmental, Social, and Governance) indicators, which include gender balance in management.

Modern science also draws attention to the relationship between social status, access to material and symbolic resources, and opportunities for self-realization. A person's social status, economic independence, ability to make decisions and fulfill their needs are all closely linked to income level, working conditions, career growth opportunities, and access to leisure time. As Deci E. L. points out, true equality requires not only the redistribution of resources, but also the recognition of women's cultural identity and their contribution to social capital [6].

It can be argued that the self-realization of modern women cannot be separated from the context of gender equality. Gender roles, which have been shaped over centuries within traditional structures, are gradually undergoing transformation. However, this process is uneven and often depends on the social context, the political will of the state, the level of education

of the population, and the economic situation. Therefore, in order to effectively ensure conditions for women's self-realization, synergy between state policy, educational reforms, corporate ethics, and cultural changes is necessary [3].

From our point of view, horizontal gender segregation is caused by both objective reasons and, to an even greater extent, by people's stereotypes about appropriate positions for men and women. Thus, activities related to decision-making, highly intellectual work, and high physical exertion are traditionally considered «masculine». Therefore, today there are more men among senior managers, entrepreneurs, programmers, skilled workers in transport, construction, and the extractive industry. In general, men, being more mobile in the labor market, are more likely to leave economically disadvantaged industries and enterprises and move to economically strong sectors of the economy.

The priority of women's domestic employment over professional employment is actually recognized at the level of state social policy. Under the slogan of «protecting motherhood and childhood», the economically vulnerable status of women is reinforced, as is the perception of them as «unprofitable» employees for employers. Women's labor is very expensive for employers because of the large number of benefits that mothers are entitled to by law, which must be provided, directly or indirectly, from the employer's pocket. Importantly, these restrictions may not be based on the employer's actual expenses, but on the expectation of such expenses.

From our point of view, the phenomenon of horizontal gender segregation in the labor market is determined both by the structural features of the economy and by deeply rooted sociocultural stereotypes regarding the “suitability” of certain professions for women and men. In the traditional mindset, «male» industries remain those related to management, manufacturing, engineering, IT, construction, logistics, and energy that is, those where rationality, strategic thinking, physical en-

durance, and ambition are valued. That is why men dominate among business leaders, top management, political elites, and representatives of technical and engineering professions.

Thus, formal equality of opportunity does not guarantee real equality of access to resources for self-realization. In the labor market, women more often face barriers in terms of expectations, structures, stereotypes, and discriminatory practices. These factors largely determine the direction and pace of a woman's self-realization, limiting her ability to independently determine her life path.

REFERENCES

1. Беленька Г. В. Самоактуалізація особистості як соціально-психологічний феномен *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія: Психологія. 2018. № 65. С. 45–50.

2. Горбунова Л. В. Гендерна ідентичність як психологічний конструкт: методологічні підходи до дослідження *Гендерна політика: Україна – Європа – світ*. 2020. № 2. С. 10–18.

3. Гупаловська В. Психологічні особливості мотиваційного інтелекту. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Психологія* : 2014. Вип. 1. С. 31-35.

4. Кузьменко Л. В. Психологічні умови розвитку гендерної ідентичності в підлітковому та юнацькому віці *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 12. Психологічні науки. 2014. Вип. 44. С. 109–115.

5. Кісь О. Господиня: жінка у праці й творчості. Народна культура українців: життєвий цикл людини: історико-етнологічне дослідження у 5 т. К.: Дуліби, 2012. Т.3: Зрілість. Жіноцтво. Жіноча субкультура. С. 5-19.

6. Deci E. L., Ryan R. M. *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior*. New York: Plenum, 1985. 371 p.

Збірник матеріалів
V Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Випуск 5

6 листопада 2025 року

Виготовлено з готового оригінал-макету
Технічне редагування матеріалів збірника – О.І. Кисельова.

Підписано до друку 03.11.2025 р. Папір офсетний. Формат 60×90/16.
Гарнітура «Times New Roman». Ум.-друк. арк. 17,8.
Тираж 300 прим. Зам. № 37.

Видавництво ТОВ «Лерадрук»
Свідоцтво ДК № 2645 від 11.10.2006 р.
м. Роздільна, вул. Європейська, 44.
E-mail: leradruk@gmail.com